

ЖЕНСКИ ПОКРЕТ

ОРГАН АЛИАНСА ЖЕНСКИХ ПОКРЕТА У КРАЉЕВИНИ С. Х. С.

Број поштанског чековног рачуна 53.191
Администрација: Кнез Михајлова 46/1

Уредници:
АЛОЈЗИЈА ШТЕБИ
ДАРИНКА СТОЈАНОВИЋ

Београд, 1 новембра 1928.
БРОЈ 17 — ГОДИНА IX.

Власник: др А. Ж. П.
МИЛИЦА ДЕДИЈЕР

Издаје 1 и 15 у месецу. — Годинаша претплата
48 дина. За иностранство 60 дина. Примерак 2 динара

Упркос толиким апелима да претплатници нашег листа испуне своју дужност, оне то нису учиниле и тиме су онемогућиле редовно излажење листа. Изгледа да свест наших жена није још толико развијена да би једном малом материјалном жртвом омогућиле остварење својих циљева. Поједине личности из нашег покрета дале су средства за штампање прошлога и овога броја листа, и ми им искрено благодаримо. Али ба будуће морамо отклањати такве жртве, јер оне — и ако дивни примери свести појединаца — не користе толико нашем покрету колико би користило свесно испуњавање моралних и материјалних обавеза свију, које су се скупиле у нашем Покретима. Ово је наш последњи апел. — Алианс Женских Покрета.

ФРОНТОВИ МРЖЊЕ

Ни у једној измењу послератних година није био одржан тако велики број интернационалних састанака као што је било у летњим месецима ове године. Омладиња Немачке и Француске, после омладиња из целог света и свих могућих политичких убојена од крајње деснице до комунистичких представника, збор цркава, интернационални правнички конгрес, конгрес социјалистичких партија, конгрес социјалистичких жена и још многа други дали су своју одважну реч и свечано обећавали да ће неуморно радити да остане у недалекој будућности препорок интернационални живот, у коме ће народи у међусобном пријатељству решавати сва тешка питања. Рат рату — то је била главна левиза [овогодишњих] састанака. Место мржње међу народима, заједнички рад свих за добро свих.

Ми у Југославији смо спремали за то време, у жестоко међусобној утакмици, сасвим другојачу атмосферу за заједнички живот грађана једне те исте земље. Ми смо се зарпаво трудили да на супрот овој топлој међународној атмосфери пријатељства, створимо у нашој земљи ледену атмосферу мржње. Два главна града земље, два центра економског и културног живота, Загреб и Београд, стварали су за то време непродирне фронтове мржње једни против другог и окупљали су на тим фронтима широко зајелење — народ хрватски и српски, лађуни им свакога дана нове чаше пуна отрова — међусобне мржње — и уверавајући га да је та мржња потребна политичка тактика, на које треба некога дана да остане „споразум“. Јер сигурно је да ће се склопити бар неки привидни споразум; рутинирали споразумљива политичарна ће неку формулу, на коју ће да пристану хрватски и српски политичари да продуже у подељеним интересним сферана политички живот. Али, све ће то бити само зграда на песку, јер су масама деле превелике дозе отрова, које неће моћи њиховм организам никад потпуно избацити и зато ће никад доћи до такве међусобне искренности, која је неопходно потребна и за нај-

једноставнији искрени заједнички живот. И како можемо чак веровати за оне, који су свакога дана пружали отров, да ће бити њихов дух спреман за искрену сарадњу?

Забарикарали смо се у два фронта мржње. Да ли мало мислимо на будућност? Да ли можемо само помислити на плодан, напредан живот у таквој атмосфери? Мрзимо се као што се мрзе само још варвари — а уверавамо свет да је једна страна од друге култнија. Како смо заслепљени, како смо још далеко од праве културе!

Можда није било дубље — и ако можемо тако рећи искреније мржње, него што је постојала до рата и још дugo после рата између Немаца и Француза. Данас видимо та два велика, истински културна народа, како траже на сто и сто начина путеве за зближење и разумевање тежњи једнога и другог, а данас већ видимо успехе. Али, пут ка зближењу и споразуму — хвала Богу — нису утирали професионални политичари, него су први корак учиниле жене, омладиња једног и другог народа, па затим уметници свих грана и људи од науке, који су базирали у забравив све, што је било некад под суштественој рђавој политичарна узидано у фронтове мржње међу оба народа.

Како насредосло о овим дугим, мучним месецима после 20 јунијег нишао ни један једини човек између теле велике ардеље, која се тако радо назива културни радници, који би искрено тражили пут ка првом споразуму. И као у почетку рата, кад су у бомбастичним изјавима кидали међусобне везе науцени различитих народа да су после рата осећали тај начин културног деловања за највећу срамоту, тако смо доживели и ми да су хрватски културни радници сматрали за свој највиши „културни“ задатак у овим несретним данима да баче своју анатему. А оно што смо чули да се пробјеје фронт мржње и што је имало фирму искренности и братства, све је било на једној и другој страни базирао на доказивању ко носи вишу кривицу за стварање у коме се налазимо и свак је први на-

броја дуги списак грехова — наравно не својих — него грехова „брата“. Како имамо у библији дивну причу о изубојеним сини...

Културни радници свих народа — жене, омладиња, свештеници, уметници, књижевници, научници, национални економисти и т. д. — труде се да преко прошлости изграде солидне мостове за лепшу будућност, да забраве, све што их је у грубо милитаристичко — политичко прератно доба делало на „пријатеље“ и „непријатеље“ и интензивно траже „рачу за чврсту, непорушљиву базу ововаг живота, који треба да носи озлаку човечанског осећања. Само ми се даље гривемо као бесни пси, јер смо накомислили и ситни егоисти.

И у овоме судбонесном моменту наше жене не смеју остати равнодушне, све свесне жене морају дићи свој глас. Оне морају јединственом заједничком акцијом спречити разоран рад политичких партија и смело стати на пут свега, што грози да потпуно спречи мирни заједнички живот наших грађана.

Београд *Алојзија Штеби*

Толстој и слава

Људи који су по суштини својој уметници или метафизичари узбуљивали су у свему, па и у самољубљу, него такозвани људи дела, који сваком свом неумом одмах нају одушке у неком покретању спољашњег света, то не значи да су они први глумље заљубљени у себе од ових других, него да јавне опажају смешности своје па жељеш трипе од њих. И баи су такви људи кадри особито неумниогу улазити у траг свих дуквистичких таштинџа, која велеца ипачи да се сам пред собом на разне начине претвара.

И у Толстоја било је од детињства веома остетљиво самољубље, али већ у младости он има моралне и уметничке снаге да то самољубље слика и анализира. Тако кад нас однесе Николу Иретињева, јунака љубке и расе трилогије „Детинство, Дечаштво, Младост“ где, затворен у кућну самину, сандари како ће се неочењо прославити у рату, како ће га, још повезаних рана, срести цар, нудити му сваку награду, а он ће тражити да се може осветити „дучиманину“, француском васпитачу који га је ето казано поизио, да може на в дркнуту „на колена“, као што је Француз њему...

Али закше је са хумором причати о овим фазима самољубља из којих је човек већ израстао, него обрвати се са сандалима. Ипак је и ту Толстој у онећануво од младости готово уекљ једнак. Истина, јајерал, у дневнику, зазива самољубље у помоћ против жестоких искушења грубе младинске анималности: било би коље, вели, да не чини невалјалих ствари, кад их морално нижи жисте в више дара него он. Али већ у 24 година, оствет у дневнику, јасно и чисто развртава рад људског по циљевима негомим: живети за своју срећу, то је невалјало; живети за добро смењене других — саобост; за срећу других — врлина; али само ко живи за Бога, тај је велик. Сва Толстојева етика пројекта је уверењем да најнеугледније дело, извршено „пред Богом“,

неизмерно више вреди од најјајштијега извршена „пред људима“. Зависност од славе застаре нам Бога. Та је мило самој особи о потресно изражена у „Олу Сергију“. Негада сјајан офирни, тај је човек изада и у свему тежио да буде први, родило се о школскији успељима; о шћу; о француском изговору или избору веренице. Дознајичи да је та привидно идељна вереница била милоснајна царева — а цара је негда обожавао — он, дубоко поврехен, оде у каућерџе, и тамо оствет постане први. Не претвара се, него се заиста у аскези смири. Његовог свекача глас намами неку гласовиту заводителјку да се одује, да оспљуду, окућва своје цар. Но у тренутку најевнејш искушења он себи одубри прст; да жестоком болом затоми пожду. То обењу жену тако претресе да она сасвим промени начин живота. А о њему се глас разнесе далеко, небројани људи долазе му по савет, испешљене и благослов. Но сад се оствет пробуђу зградј саљубљуба у њему, труде му моралну лепу. Јајерал му повере саљубљиву хистеричну девојку, и он се одмах забаври са њом. Осветивши се оде незнај у свет. Спративши путем код оне неважно невићене рођакиње, негда смењено неспретне девојке, сада тихе мученице у породици, спозна да је она виша него што је он био и као „свештани“, јер њој се пада на ум да за траже лепу токомљу. И од Сергије даље, неважно по големој Русији, бескуќични, чини добра колико може, одричући се да сачека плодове своје рада. И умре непознат, безимен...

Толстој је замишљао приветку о човеку који је редом револуционар, народњак, социјалист, православца, моћна на Светој Гори, атеист, глава породице, дубокоборат. Ништа не допирни, људи му се следе; умрице неважно негде у болници. Умићући, мисли да је дуго страшно живео. А он баи и јест свештани“.

И још даје иде Толстој у свом завору од саљубљуба. Препорукуј некорам да се пред људима јарочито покаже у најоржој свештости, тако да нама више камо да пада у очима њиховим. Не да се усавршавања ја, охолји ја, погани ја,“ него да се питаим: „Нисам ли зговаи да се миоме зачини каквог руина да се миоме побрише штога? Не могу ли послужити примером невалјадства, порока и грехова својих, праство да најубитим телом своје?“ И труди се Толстој да увери себе и нас како би нам онда било све дивно лако и чврсто...

Ма колико човек одбацивао све што је претерано у тим тврђама, ипак ће осећати, ако је према себи искрен, да је жедрта тих тврђава истинија. Жељба за славом може се сматрати предметом само ако се испоручење са похлепном са материјалном користи. Пред Богом је и она невалјала. И ови што желеју славу нехотице су неправедни, истицују једне на рачун других, не нама заслужних. Гае је тај форум који би могао непогрешно просудивати вредност и важност свакога појединог човека? Колико им је неваљало однећене генетичних претеча на свим подручјима? Колико неист рнишких генија о којима нема претстајати знати!

Али, ако слава не ваља као мера вредности, она ипак може послужити добру, као средство за конзервирање података о великој личности и делима њеним. С временом се свака слава окопира, велики човек, безидно странан у службене наставне програме, чини се

као мучима. Али се каткада догоди те ти конверсиона подани прикупу пакују некога ко, жељан њених вредности, успе да открива. И где! мучија ожиги, стрес прах крвоти, устаје у пробитиој живој пресоци. Слава је ту била само средство. Она сила што украсва, то је сродна душа и њена љубав.

Загреб Др. Милица Богдановић

Светли momenti

У претходној, малој Србији, ми смо, још пре селамдесетих година, имали на челу највишег, просветног, женског завода жене, управитељну Више Женске Школе.

Пре тридесет година то су знање наше жене изгубиле на једној професорској скупуштини, приликом доношења новог закона за наставнике средњих школа. Себични интереси онашњих колега отели су из нас сваки постојао упротиса Више Женске Школе. У томе их је помогла индиферентност и индиферентност наставника кад су у питању њихови животни интереси.

Три деценије биле су потребне да се изгубио поврати. Данас, победа је на нашој страни: имамо три директорије женских гимназија у Загребу у Нишу и Крагујевцу.

Напори Наставничког Удружења нису остварили у целини своје циљеве. Зато поред крунисало сјајним резултатима, уз припомоћ Женског Покрета и Народног Женског Савеза: три су професорице биле изаслане на матури у женским гимназијама, у Скопљу, Крагујевцу и Загребу. Три су директорице у женским гимназијама и шест њих су чланице у Комисији за полагање професорског испита!

Само време донело је повољно решење за наше друштво. Зато је исто прилично са највећом симпатијом кад свих наших друштвених редова. Само... Да, има једно само: у данима, кад су заблестали светли momenti у мучном животу наших наставница, тргли су се, изненађени, неки олози х који су нашим колегицама деденијана наносили неправду, понижење и увреду! Пренули су се трудом из добре намери да се сакрију од мртвице спавају, док се професорима муки, по тама, одузимају њихова стечена права, стечена у сјајним трептањима њиховог професорског и политичког рада. Пренули су се, испружили своју јакоу, изузукли моралну прилику. Али залуду! Време је њихову јакоу испустило. А на моралну прилику одговорно је презривим оксм од оне највишег, директорије Министарства Просвете, до најмање и најстарије просветне раднице, чак и у најзавичанијем крају. Данас су оне све пробудиле. Све се свела што се око њих догађа. Знају оне, врло добро, да телали изналзагоа, фарисејскога друштвеног морала читиу њима

моралне прилике, кад већ више нису у могућности да буду јуници меморијалних прича.

Прошла су она времена, отишла у неоврат кад се наставницама на професорским скупуштинама одређивала за једну трећину мања плата, забрањивало се за зову професорицама и да буду директорице.

Данас, колеге млађе генерације са наставницама средњих школа говоре другим језиком. На савременој седници Наставничког Удружења, где је Управа прославила и подукла постављање нових директорица, оно што је било највише, јесте истинска радост колега, изрази симпатија и признања према раду наставница и њиховим успесима. Колика срећа и ридост за једне и за друге! Колика добит за нашу школску омладину! Јер се само узамимај поштовањем рада и хармоничним деланостима њиховим успесима могу постићи висока васпитају идела.

Дужност нам је да нагласимо и подвучемо како је у повољном решењу нових женских наставничких питања одлучујући фактор био данашњи Министар Просвете, С. Господин Милан Грол. Веран, у овој прилици, начелна истинске демократије, која тражи прве вредности без обзира на пол, Господин Министар Просвете, што је данас редом случај, уздато се, као вођа, уздизао над себичним интересом мушкараца; а, као министар, што се још ређе срета изнад ситних, партизанских побуда! Господин Грол, као биши колега, пружио је неколико светлих мената својим бишим колегицама у овим тешким и тешким данима. Најзад, оно што је најражичије, допустио је да се види једна од линија његове просветне политике: васпитање наше женске омладине.

Васпитна страна у нашим гимназијама потпуно је занемарена. Нове прилике траже ново васпитање. Неће се унутрашњи изглед наше државе наредити и тежим данима. Најзад, оно што је најражичије, допустио је да се види једна од линија његове просветне политике: васпитање наше женске омладине. Васпитна страна у нашим гимназијама потпуно је занемарена. Нове прилике траже ново васпитање. Неће се унутрашњи изглед наше државе наредити и тежим данима. Најзад, оно што је најражичије, допустио је да се види једна од линија његове просветне политике: васпитање наше женске омладине. Ево, из самог Министарства Просвете, почмаче се давати прилика нашим просвећенима и спремним наставницама да створе, па и намећу директиве за ново васпитање наше женске омладине, на њиховом друштву. За то се учинило, на мерно или случајно, спорна је ствар. На нашим је просветним радницама, да се сад више него икад купне око Наставничког Удружења, око те неге мале, али одабране. Чета мала, али су успеси велики. У толико јој већа, и част, и хвала.

Новим директорицама нека је срећан почетак рада. Једну нашу, искрену, мувој имамо од своју жене, упућену наставницама и ученицама Женске Гимназије у Крагујевцу и Нишу: нека њим својим директорицама са пуно љубави, искрености и готовости пружи своју интелигентну сарадњу. Нека у њима гледају крунисане напоре наших старијих наставница и јену будноћу млаћих.

Милица Петровић

Наша деца

Писма једне мајке.

Врло радо се одазивам твојој молби и покушау што најбоље могу да задовољим твоју жене.

Ниси се ми мало преварила кад си решила да даш једну твоју, искрену, мувој имамо од своју жене, упућену наставницама и ученицама Женске Гимназије у Крагујевцу и Нишу: нека њим својим директорицама са пуно љубави, искрености и готовости пружи своју интелигентну сарадњу. Нека у њима гледају крунисане напоре наших старијих наставница и јену будноћу млаћих.

Ма да сви морамо узнемијати да је посве тата и мајка, а времена је време, оретамо примере која нас изненаде и обрадоше.

Јуче је села поред мене једна млада мајка, ичане жена тридесетих година, врло скромно и чисто одевена, са једним озбиљним и брижним лицем. У колицима спањала је њена беба, један свежањ коже и косицу. На моје питање: колико је детету, рекла ми је: два и половина дана. Мајка је била смиреним, скром, трпиво усмено, трпиво усмено, узбуно се врбуло и мати га је дигла из колицима, управо извукла јер је преко детета био читав брег пеленца тавих и дебиљх и неколико покривана разне величине, ма да је дан био ведар и сунне топло грејало. Са колику љубави и нежности прирђала је она то своје дете и тешила му.

Да ми није јута, не би ми требало ни живота. Он ми је све. Муж ми има ралду, ту доле на Сави, Ми станујемо на Чубури. Свеукра ми гледа куљу, ја сам се сва предала детету. Само да ми је он здрав и весео, ништа друго не желим."

Да јој је он здрав и весео" поновила сам у себи, а он јој више ни једно ни друго. Муж ми је данас све, али какав мајка. Муж ми је данас све, али какав мајка. Муж ми је данас све, али какав мајка. Муж ми је данас све, али какав мајка. Муж ми је данас све, али какав мајка.

Уредништво ће довести неке мазака са практичних упућених за хигијенску негу дече од једне мајке која своју децу примерно негује.

Када би увече седела на клупи поред својом капипом у малој палацији (било је то пре 50—60 година), и испустило је у пролазу изворама, какав би мушкарци, макар оно дете од пет му година, са "Помози Богу!" она би гледала, смерно метнувши руку на прса и поклонила му се: "Добро ми ти Бог дао!" У кући је сваки мушкарац поштован као господар, као паметији од жене, па макар био мало дете. (Отуда и дан дани код мушкараца заблуда, да су виши, и њихово потцењивање жена.) Она, баба, за своју децу била је готова и живот положити, толико их је волела. Али та мушкарци љубав, чисти инстинкт, бивала је и слепа и слаба, те је из слабости и рђаве срцеан дече пољубављала. И затим, је ли таква жена могла да пружи својој деци какаво дубље и шире васпитање? Они су имали пред очима пример неке племетне, несрећне не љубави која им је могла васпитавајући срце; али и то је остављено њиховој личној увиђаности, и било им је сабој додељивано право да направити ако нису имали срца. Нека је да им не да имек усме и да каже шта је правично, а шта не.

Њена кија била је уштељива и одгајала је осромно дече. Нека врта стадо поред ринског роба. Целог живота ишла је на јуноштво, а била домаћица у кући. Колико пута је пукала на љепима

Сасвим поносно ми је казала да је једном од првог дана оставила слободне ручице и није ништа. Било је то дуго хвално да се зангиресовала модерним начином неговља дече, али зашто се задовољила следе половним напретком? Кад је схватила да нешто старо није добро, зашто је пропустила да научи у чему се састоји то ново и боље.

Оставити детету слободне ручице и ножице, не значи оставити дете неупоште или само у пола обучено. У Америци децу од првог дана обуче, као што су кад неса децу обично обучавају од шест месеци и више: једна кошуљача од неког материјала, плетена, ламуча кошуљача (или мешана вуна и памук), најбоља и најпријатнија је за детету оделување кожу. Затим пеленца, једна је довољна, кад деструктивно савијена око детета на форму гањича. Преко кошуљаче и пеленце обично једу халџиницу, неку врсту снајвљаче која се нешто дуго дувања да покриве нојите. Разуме се да халџиница мора бити од неке меке материје која се лако пере и лако суши. Материја за одело подешавана напрасв врломе: леги што лажице, зими употрепити, али не изгнуртати. Тако обучено дете одела се слободно и угодно.

Код нас је још увек доста распрострањено обичај да децу обучују од новега и више, да би се сачували од наравља. По модерном лекарском схватању дете треба одгавити само код ни пунак нег зарасте. Управо, тај појас служи као завој а не као опасач за упућивање. Показало се да код дече која носе појас, трбушни мишићи не могу слободно да се крећу и развијају. Такође је примено да се пошењем гољаче извизију код дече лења преве. Пошто од неке материје може дече заниси њихово правилно телесно развијање, њихово здравствено стање и њихово расположење, то нам је свима најмака дуноложак: да томе поклонимо пуно пажње и зато сам се на овоме мало дуже задржао.

Према мном је читавице питања која си ми постављала. Ја ћу ти се од сад редовно јављати и на свако појединачно одговорити. Твоја А.

Смрт трију феминисткиња

Октобредни број "Mits Siffra" доноси вести о смрти трију заслужних борборица за женска права, од којих су две доживеле депустарост и дочекале да виде резултат и дејство својих дугогодишњих напора, код трећа је нестал как је пуном снамом почела да стара и кад је слешкој ствари могла још многог крстити.

Сваком, ко је читаво извештање немачког женског покрета, познато је име Марије Стриг. Још од 1890 година пересела се она рад и борби на извођењу политичког права гласа за жену по годину дана и више и мужа који је истериван из службе због вођења политике. Но сачувала је мајчин покарив дух: мужу је као мушкарку "се било поштовање (макар она дете од пет му је она морала бити безусловно верна. Њене су прамедке доживеле као "Женска послат женска логика!"

Унука је свршила универзитет, пре неколико година брај јој је био на самрти, и она је дошла да га види. Када је доцијне размислила о свему томе, нарочито се сећала једне мајкине решенице која ју је неистисно зачулила да "хула на ње, мужу што те хапа да те нешто да дођење."

Јасно је да жена неће више да буде онако ралска покорна и потцењена. Да нашне жене разликују се од оних од пре рата тиме, што хоће да снажно жене својим сопственим животом. Она хоће да се израже као личност, па понекад да чак и саме нешто створе. Проширује се се духовни и душевни видик; дух се развија, дуна боготије се сабој додељивано право да направити ако нису имали срца. Нека је да им не да имек усме и да каже шта је правично, а шта не.

